

Juridiska avdelningen

8.4.2002

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRING AV BESTÄMMELSERNA OM DELTIDSPENSION OCH INDIVIDUELL FÖRTIDSPENSION SAMT MINDRE ÄNDRINGAR I BESTÄMMELSERNA OM ARBETSLÖSHETSPENSION

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av bestämmelser om deltidspension och individuell förtidspension (RP 45/2002 rd)

1

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Regeringen föreslår i sin proposition till riksdagen att bestämmelserna om deltidspension och individuell förtidspension inom den privata sektorns pensionssystem skall ändras. Det förslås också mindre ändringar i bestämmelserna om arbetslöshetspension.

De föreslagna ändringarna i den privata sektorns arbetspensionssystem baserar sig på de centrala arbetsmarknadsorganisationernas principöverenskommelse av den 12 november 2001 om utveckling av arbetspensionerna inom den privata sektorn.

Propositionen innefattar förslag till ändring av APL, KAPL, SjPL och folkpensionslagen samt 2 och 15 § arbetstidslagen.

Ändringarna i APL, SjPL och folkpensionslagen avses träda i kraft 1.8.2002, ändringen i arbetspensionslagen 1.1.2003 och ändringen i KAPL 1.1.2004. Ändringarna i lagförslagen skall dock tillämpas från olika tidpunkter (närmare om detta längre fram i cirkuläret).

2

DELTIDSPENSION

Deltidspension enligt nuvarande villkor för personer födda före 1947

I propositionen föreslås att villkoren för deltidspension förblir oförändrade för arbetstagare och företagare som är födda före 1947. För denna åldersklass kvarstår den nuvarande lägre åldersgränsen, 56 år, och ålderspensionen och arbetslöshetspensionen som beviljas efter deltidspensionen bestäms enligt nuvarande bestämmelser. Den tempo-

Juridiska avdelningen

8.4.2002

rära lagen om deltidspension (227/1998) gäller till slutet av år 2002, varför bestämmelserna i lagen överförs till arbetspensionslagarna.

Åldersgränsen för person som är födda efter 1946 höjs till 58 år

Det föreslås att åldersgränsen för deltidspension ändras permanent i lag till 58 år för dem som är födda år 1947 eller senare.

Ålderspensionen efter deltidspensionen minskar

Det föreslås att pensionstillväxten som beräknas på basis av inkomstbortfallet under deltidspensionstiden ändras så att deltidspensionärer som är födda år 1947 eller senare tjänar in ålderspension under deltidspensionstiden med 0,75 procent av inkomstbortfallet i stället för med nuvarande 1,5 procent. Pension på basis av arbete kan fortfarande tjänas in enligt de normala intjäningsprocenterna.

Övriga intjäningsprocenter har i detta sammanhang ännu inte ändrats i enlighet med arbetsmarknadsorganisationernas principöverenskommelse av den 12 november 2001. Avsikten är att från och med år 2005 skall deltidspensionärer som är födda 1947 eller senare tjäna in pension med 4,5 % på basis av deltidarbetet efter det att de har fyllt 63 år. Dessa lagändringar genomförs senare.

Invalidpension efter deltidspension

Det föreslås att invalidpensionen som beviljas efter deltidspensionen regleras i lag så att pensionen motsvarar heltidsarbete enligt nuvarande bestämmelser.

Arbetstidslagen

Eftersom giltighetstiden för lagen om deltidsarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare går ut 31.12.2002, föreslås att innehållet i lagens 1 § överförs oförändrad till arbetstidslagen. Enligt 15 § arbetstidslagen skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete, om arbetstagaren, för att kunna gå i deltidspension, vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om.

Lagändringarnas ikraftträdelse

Ändringarna i bestämmelserna om deltidspension tillämpas från och med 1.1.2003. Meningen är dock att bestämmelserna för dem som är födda 1947 eller senare skall ses över till vissa delar när ändringarna

Juridiska avdelningen

8.4.2002

angående flexibel pensionsålder enligt arbetsmarknadsparternas principbeslut genomförs.

3

INDIVIDUELL FÖRTIDSPENSION

Individuell förtidspension enligt nuvarande villkor för personer födda före 1944

Det föreslås att de åldersklasser som är födda år 1943 eller tidigare skall få behålla sin rätt till individuell förtidspension. Dessa åldersklasser skall således fortfarande ha rätt till individuell förtidspension på nuvarande villkor efter 58 års ålder.

Personer födda efter 1943 skall inte längre ha rätt till individuell förtidspension

Det föreslås att individuell förtidspension som ett särskilt pensionsslag inom den privata sektorns arbetspensionssystem och folkpensionssystemet skall slopas.

Bedömningen av över 60-årigas arbetsförmåga ändras

Det föreslås att ett nytt 8 mom. tas in i 4 § APL, enligt vilket " Utöver vad som i 3 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen ger närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Enligt regeringens proposition betonas arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär vid bedömningen av rätten till invalidpension när arbetskarriären är lång och den påfrestning och belastning som arbetet medför i kombination med åldersbetingade faktorer gör det oskäligt att förutsätta att arbetet skall fortsätta.

Pensionsskyddscentralen ger senare närmare anvisningar om tillämpningen av 4 § 8 mom. APL.

Lagändringarnas ikraftträdelse

Individuell förtidspension upphör att gälla som ett särskilt pensionsslag och den nya bedömningen av rätten till invalidpension börjar tillämpas från och med 1.1.2004.

Juridiska avdelningen

8.4.2002

ARBETSLÖSHETSPENSION

Förlängning av granskningsperioden angående arbetstidskravet för vissa personer

I regeringens proposition föreslås att perioden för granskning av arbetstidskravet på fem år, som krävs för att få arbetslöshetspension, skall förlängas för vissa missgynnade grupper från nuvarande femton år till tjugo år, om arbetstidsvillkoret 5/15 inte uppfylls. Det föreslås att motsvarande ändringar införs i folkpensionslagen. Övriga grupper skall fortsättningsvis omfattas av arbetstidsvillkoret 5/15 år.

Personer som omfattas av granskningsperioden 5/20 år.

Om arbetstidskravet 5/15 år inte uppfylls, skall arbetstidskravets granskningsperiod enligt lagförslaget förlängas för personer som är födda före år 1945 och som enligt ikraftträdelsebestämmelsen i de lagändringar angående arbetslöshetspension som trädde i kraft 1.1.2000 omfattas av de bestämmelser om arbetslöshetspension som gällde före år 2000 eller som hade börjat få arbetsmarknadsstöd efter maximiperioden för arbetslöshetsdagpenning och fick arbetsmarknadsstöd 1.1.2000. Dessutom förutsätts att en sådan persons totala arbetshistoria omfattar minst 15 år.

Ändringen gäller även sådana personer i dessa grupper som inte tidigare har sökt arbetslöshetspension. De måste ansöka om arbetslöshetspension för att få pensionen. Pensionen beviljas tidigast från början av den månad som följer efter ansökan.

Omprövning av tidigare avslagsbeslut angående arbetslöshetspension till följd av ändringen 5/20.

Pensionsskyddscentralen informerar arbetspensionsanstalterna om de personer som har fått avslag på sin ansökan om arbetslöshetspension och som nu enligt ändringsförslagen kanske har rätt att få arbetslöshetspension. Pensionsskyddscentralen ger i ett senare skede anvisningar om utredningen av dessa fall.

Lagändringarnas ikraftträdelse

Ändringarna i bestämmelserna om arbetslöshetspension föreslås träda i kraft 1.8.2002. Enligt förslaget skall ändringarna tillämpas även på sådana arbetslöshetspensioner, där pensionsfallet har inträffat före ikraftträdelsen.

Juridiska avdelningen

8.4.2002

REGERINGENS PROPOSITION

Regeringens proposition följer som bilaga till detta cirkulär. Regeringspropositionerna kan beställas både på finska och svenska från Oy Edita Ab, tfn (09) 5660 566. På Internet finns propositionerna på www.eduskunta.fi.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av bestämmelser om deltidspension och individuell förtidspension

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att bestämmelserna i de lagar som gäller arbetspensionssystemet för den privata sektorn ändras till den del bestämmelserna gäller den lägsta åldersgränsen för deltidspension och bestämmandet av pension som beviljas efter deltidspension.

Den lägsta åldersgränsen för deltidspension ändras permanent på lagnivå till 58 år. Ändringen gäller personer födda 1947 och därefter. För deras del minskas också det ålderspensionsbelopp som intjänas under deltidspensioneringen. Däremot föreslås att invalidpension som beviljas den som uppbär deltidspension skall motsvara heltidsarbete. Sådan invalidpension förenas med samma ansvar för arbetsgivaren som i fråga om övriga invalidpensioner. Dessutom föreslås att den nuvarande temporära lagbestämmelsen om att arbetsgivaren skall försöka ordna arbetet så att arbetstagare som vill gå i deltidspension kan utföra deltidsarbete skall överföras till arbetstidslagen.

För arbetstagare och företagare födda före 1947 kvarstår den nuvarande lägsta åldersgränsen för deltidspension, 56 år. För dessa åldersklasser kvarstår också bestämmandet av ålderspension och invalidpension som beviljas efter deltidspension i oförändrad form.

Dessutom föreslås att arbetstagare eller företagare födda efter 1943 inte längre skall beviljas individuell förtidspension inom arbetspensionssystemet för den privata

sektorn eller inom folkpensionssystemet. För personer födda före 1944 kvarstår möjligheten att få individuell förtidspension enligt nuvarande lag.

Ytterligare föreslås att kravet i fråga om arbetshistorien vid arbetslöshetspension ändras för vissa arbetstagare födda före 1945 för att förhindra oskäligen missgynnanden.

Ändringarna i arbetspensionssystemet för den privata sektorn baserar sig på de centrala arbetsmarknadsorganisationernas

principöverenskommelse av den 12 november 2001 om utveckling av arbetspensionerna inom den privata sektorn.

Regeringen konstaterade i ett ställningstagande den 13 november 2001 att de centrala arbetsmarknadsorganisationernas principöverenskommelse

motsvarar regeringens mål i fråga om att utveckla arbetspensionerna så att de stöder möjligheterna att kvarstå i arbetet, arbetsförmågan och sysselsättningen samt i fråga om att utveckla principen om inkomstrelaterade pensioner enligt arbetspensionslagstiftningen inom systemet med förtidspension.

De föreslagna lagändringarna rörande arbetslöshetspension avses träda i kraft den 1 augusti 2002 och de övriga lagändringarna den 1 januari 2003.

Åldersgränsen för deltidspension höjs vid ingången av 2005. För personer födda 1944 och därefter slopas individuell förtidspension vid ingången av 2004.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis gällande flexibla pensionsarrangemang

Vid ingången av 1986 genomfördes en reform gällande flexibel pensionsålder inom arbetspensionssystemet för den privata sektorn och folkpensionssystemet. Då utfärdades bestämmelser om individuell förtidspension samt om möjligheten att gå i förtida ålderspension från och med 60 års ålder eller senarelägga ålderspensioneringen till efter 65 års ålder. Till en början föreskrevs åldersgränsen 55 år för individuell förtidspension.

Den lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension höjdes till 58 år vid ingången av 1994. Förutom att åldersgränsen höjdes gjordes alternativet att fortsätta förvärvsarbete mera lockande för arbetstagaren än att gå i pension genom att fortsatt medverka i arbetslivet förbättrade nivån på pensionsskyddet.

Den lägsta åldersgränsen för arbetslöshetspension har varit 60 år sedan 1985. Från och med 1994 har villkoret för erhållande av pensionen varit bl.a. att personen under de senaste 15 åren i minst fem års tid intjänat pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. Villkoret motiverades med att utkomsten för arbetslösa i första hand bör ombesörjas med hjälp av arbetslöshetsdagpenningen och att avsikten inte är att arbetslöshetspensionen skall utgöra utkomst för den del av befolkningen som inte medverkat i arbetslivet.

Vid ingången av 2000 höjdes åldersgränsen för individuell förtidspension till 60 år. Samtidigt som beloppet av arbetslöshetspension minskades, underlättades möjligheterna att få arbetslöshetspension. De självriskkostnader som arbetslöshetspensionen medför för arbetsgivarna ökades. Däremot minskades de kostnader som invalidpensionen medför för arbetsgivarna. Målet var att medverka till att äldre personer förvärvsarbetar längre och

senarelägger sin pensionering.

Vid ingången av 1987 fogades deltidspension till förtidspensionerna. Den lägsta åldersgränsen för deltidspension var ursprungligen 60 år. Åldersgränsen sänktes till 58 år vid ingången av 1994 för att äldre arbetstagare skulle ha möjlighet att välja att stegvis minska på arbetet. Genom den temporära lagen om deltidarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare (227/1998) sänktes åldersgränsen till 56 år räknat från den 1 juli 1998 till och med utgången av 2000. Samma år höjdes beloppet av invalidpension som beviljas efter deltidspension. Lagen stiftades som en temporär lag för att man under giltighetstiden skulle få erfarenheter av om äldre arbetstagare kan beredas behövliga deltidsarbeten. År 1999 förlängdes den temporära lagens giltighetstid till utgången av 2002, eftersom det inte fanns tillräckliga uppgifter om hur deltidspensionen påverkar arbetstagarna när det gäller fortsatt medverkan i arbetslivet.

Individuell förtidspension

Enligt 4 e § lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) har den som fyllt 60 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension. En förutsättning är att arbetstagarens arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Dessutom förutsätts att den tid som återstår till pensionsåldern, dvs. återstående tid, kan räknas såsom till pensionsberättigande tid när pensionen fastställs och att arbetstagaren avstår från förvärvsarbete så som föreskrivs i lag.

Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1263/1999) behöll arbetstagare födda före 1944 sin rätt till individuell förtidspension

när de fyllt 58 år.

En bestämmelse som motsvarar 4 e § APL finns i 4 a § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL). Med stöd av hänvisningsbestämmelser gäller ovan nämnda bestämmelse i APL också pensioner enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985, KoPL), lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969, LFöPL).

Bestämmelser om individuell förtidspension finns också i 15 § lagen om sjömanspensioner (72/1956, SjöPL). Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i APL.

I 20 § 1 mom. och 22 a § 1 mom. folkpensionslagen (347/1956, FPL) finns bestämmelser om individuell förtidspension i fråga om folkpension. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av FPL (1271/1999) behöll personer födda före 1944 sin rätt till individuell förtidspension när de fyllt 58 år.

Deltidspension

Enligt det inledande stycket i 4 f § 1 mom. APL är en deltidsarbetande arbetstagare som har fyllt 58 men inte 65 år berättigad till deltidspension på de villkor som anges i momentet. I 4 g § 1 mom. sägs att deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

När den som uppbär deltidspension fyller 65 år och upphör med sitt deltidsarbete beviljas han eller hon ålderspension som uträknas på basis av arbetshistorien dittills och deltidspensionstiden. Enligt 5 § 2 mom. APL intjänas pension för deltidsarbete 1,5 % per år fram till början av det kalenderår då den deltidsarbetande fyller 60 år och därefter med 2,5 % tills han eller hon fyller 65 år. Enligt 5 § 6 mom. intjänas för deltidspensionstiden pension med 1,5 % av den sänkta förtjänst som uträknas på basis av skillnaden mellan förvärvsinkomsten av heltidsarbete och förvärvsinkomsten av deltidsarbete.

Om en deltidsarbetande arbetstagare fortsätter i deltidsarbete efter att ha fyllt 65 år, omvandlas deltidspensionen enligt 4 g § 2 mom. APL till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren därefter slutar att deltidsarbeta utbetalas på den del av ålderspensionen som grundar sig på detta arbete höjning vid senareläggning enligt 5 a § 1 mom. och pensionen utökas med den enligt 5 § 6 mom. uträknade del av den sänkta förtjänsten för pensioneringstiden.

Den del av invalidpension för deltidspensionerade arbetstagare som grundar sig på deltidsarbete och den pensionsdel som uträknas för deltidspensionstiden fastställs på samma sätt som i fråga om ålderspension i enlighet med 5 § 1 och 2 mom. samt 5 § 6 mom. APL. Om en sådan invalidpension är förenad med en pensionsdel för återstående tid, bestäms tillväxtprocenten på samma sätt som överlag i enlighet med 5 § 3 mom. APL så, att under tiden mellan 50 och 60 år är tillväxtprocenten 1,2 % och under tiden mellan 60 och 65 år 0,8 %.

Med stöd av hänvisningsbestämmelserna i 4 § 6 mom. och 13 a § KAPL, 6 och 19 § LFöPL samt 5 och 17 § FöPL gäller APL:s bestämmelser om deltidspension även pensioner enligt de nämnda lagarna.

I SjöPL finns bestämmelser om deltidspension i 14 b och 14 c §.

Enligt 1 § lagen om deltidsarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete, om arbetstagaren för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten.

Enligt 2 § 1 mom. lagen om deltidsarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare har en arbetstagare som har fyllt 56 år utan hinder av vad som i 4 f § 1 mom. APL bestäms om den nedre åldersgränsen för erhållande av deltidspension rätt till deltidspension, om villkoren för erhållande av deltidspension enligt nämnda lag i övrigt är uppfyllda. Enligt 2 mom. i samma paragraf gäller 1 mom. också företagare som

avses i FöPL och LFöPL. Med stöd av hänvisningsbestämmelser gäller lagen också pensioner enligt KAPL och SjöPL. Lagen gällde till utgången av 2000, men genom lagen om ändring av 3 § lagen om deltidarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare (1269/1999) förlängdes giltighetstiden till utgången av 2002.

Om finansieringen av invalidpension som beviljas efter deltidspension bestäms i 12 § 1 mom. 2 punkten APL. För fyra femtedelar av heffektiva invalidpensioner svarar i allmänhet enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren har hört på grundval av det arbetsförhållande till vilket den återstående tiden hänför sig. Det har föreskrivits att invalidpension som beviljas efter deltidspension står utanför arrangemanget och för invalidpensionen svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt 4 punkten i samma moment.

1.2. Bedömning av nuläget

Av de flexibla pensionsformerna har i synnerhet den individuella förtidspensionen underlättat möjligheterna för äldre arbetstagare med en lång karriär och slitsamma yrken att få invalidpension. Å andra sidan är det i synnerhet på grund av den förändrade åldersstrukturen skäl att fortsätta med de åtgärder som syftar till att stöda äldre personer i att så fullödigt som möjligt medverka i arbetslivet. Trots att sysselsättningsgraden för i synnerhet 55—59-åringar har förbättrats under de senaste åren, är det fortfarande ovanligt att fortsätta arbeta fram till åldern för ålderspension.

Den genomsnittliga pensionsåldern i Finland är fortfarande betydligt lägre än åldern för ålderspension, 65 år. Upprepade ändringar av de lägsta åldersgränserna för förtidspension har syftat till att främja fortsatt medverkan i arbetslivet. I slutet av december 2001 uppbar 22 533 personer individuell förtidspension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och 6 867 personer inom folkpensionssystemet. År 2001 började 2 517 individuella förtidspensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och 890 inom folkpensionssystemet.

Direkt efter lagstiftningen om deltidspension valde färre personer än beräknat att gå i deltidspension. Den lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension var då lägre än den lägsta åldersgränsen för deltidspension. Efter det att den lägsta åldersgränsen för deltidspension sänktes år 1998 började antalet deltidspensionerade öka snabbt. Det kan således antas att deltidspensionen för sin del ersatte individuell förtidspension. I slutet av december 2001 uppbar 16 677 personer deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Samma år började 5 666 deltidspensioner.

Genom de tidigare lagändringarna och utvecklingen av arbetsförhållandena för äldre arbetstagare har man inte lyckats höja pensionsåldern tillräckligt.

Den genomsnittliga pensionsåldern är av central betydelse för hållbarheten i fråga om finansieringen av arbetspensionerna. Problemet accentueras när de stora årskullarna når de lägsta åldersgränser som berättigar till förtidspensioner.

Under förhållandena i samband med den långvariga massarbetslösheten har det ofta visat sig vara svårt att uppfylla villkoret för arbetslöshetspension, nämligen fem år i arbete under en tid av 15 år. Detta har gällt också trots att arbete har sökts aktivt. Enligt pensionsskyddscentralens pensionsregister har 1 218 personer fått avslag på sin ansökan om arbetslöshetspension på grund av att arbetsvillkoret inte uppfyllts. Dessutom finns det personer som inte sökt pension efter det att de fått veta att arbetsvillkoret inte uppfylls för deras del. Dessutom kan det finnas marginaliserade bland dem som fortfarande får dagpenning eller arbetsmarknadsstöd och som senare uppnår åldern 60 år som berättigar till arbetslöshetspension.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

I regeringsprogrammet sägs att i arbetslivet, i den verksamhet som syftar till upprätthållande av arbetsförmågan och i utbildningspolitiken samt i systemen med pensionsskydd och utkomstskydd för arbetslösa genomförs ändringar, som uppmuntrar arbetsgivarna att behålla och

anställa även äldre arbetstagare samt främjar möjligheterna för äldre arbetstagare att kvarstå i arbete och på arbetsmarknaden. Målet är att öka den sysselsatta andelen av befolkningen i arbetsför ålder och att på lång sikt uppnå att den genomsnittliga ålder då arbetstagare lämnar arbetsmarknaden stiger med 2–3 år, dvs. närmare den normala pensionsåldern för ålderspension, och därigenom minska trycket på att höja pensionsavgifterna.

De centrala arbetsmarknadsorganisationerna kom den 12 november 2001 överens om principerna för utveckling av arbetspensionerna inom den privata sektorn. Syftet är att företa sådana ändringar i arbetspensionssystemet som behövs för att senarelägga den genomsnittliga pensionsåldern med 2 – 3 år och anpassa pensionssystemet till den ständigt tilltagande livstiden.

Regeringen konstaterade i ett ställningstagande den 13 november 2001 att ovan nämnda principöverenskommelse av de centrala arbetsmarknadsorganisationerna motsvarar regeringens mål i fråga om att utveckla arbetspensionerna så att de stöder möjligheterna att kvarstå i arbete, arbetsförmågan och sysselsättningen samt i fråga om att utveckla principen om inkomstrelaterade pensioner enligt arbetspensionslagstiftningen inom systemet med förtidspension.

Principöverenskommelsen syftar också till att skapa förutsättningar för att sammanföra och förenkla arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Utgående från överenskommelsen börjar lagstiftningen preciseras samtidigt som de riktiga tekniska detaljerna i anslutning till principlösningen utreds så, att en fungerande helhet bildas. Samtidigt bedöms vilka verkningar de planerade ändringarna har på pensionsskyddet för bägge könen samt ombesörjs att samverkan av ändringarna i arbetslöshetsskyddet och pensionssystemet inte leder till att vissa grupper marginaliseras.

Enligt principöverenskommelsen blir det möjligt att flexibelt gå i pension vid 62–68 års ålder från och med ingången av 2005. Ålderspension kan uppbäras som förtida

ålderspension från och med 62 års ålder, och då minskas pensionen med en tidigareläggingsprocent på 0,6 per månad. Ålderspension som motsvarar den intjänade pensionen beviljas vid 63 års ålder. Om arbetstagaren fortsätter att förvärvsarbeta efter att ha fyllt 63 år, intjänas pension därefter 4,5 % per år fram till 68 års ålder. För arbete som utförs vid sidan av ålderspension intjänas dock pension enligt den grundläggande tillväxtprocenten, dvs. 1,5 % per år.

Enligt överenskommelsen beviljas inte personer födda efter 1949 arbetslöshetspension.

Enligt principöverenskommelsen effektiveras också den yrkesinriktade rehabiliteringen enligt pensionslagarna.

Överenskommelsen är ett led i den övergripande utveckling av arbetslivet och pensionssystemen som syftar till att senarelägga pensionsåldern samt anpassa pensionssystemet till den ständigt tilltagande genomsnittliga livstiden.

En del av ändringarna gällande förtidspensioner infaller före och en del efter 2005. Den särskilda lagen om temporär sänkning av den lägsta åldersgränsen för deltidspension upphör att gälla vid utgången av 2002. Enligt principöverenskommelsen gäller återställandet av åldersgränsen för deltidspension till 58 år personer födda efter 1946. Enligt överenskommelsen gäller indragningen av individuell förtidspension som ett självständigt pensionslag personer födda efter 1943. Personer födda 1944 når den nuvarande lägsta åldersgränsen för individuell förtidspension, 60 år, år 2004.

2.1. Lagändringar som gäller individuell förtidspension

Det föreslås att individuell förtidspension slopas så, att personer födda efter 1943 inte längre skall vara berättigade till individuell förtidspension. I samband med de ändringar som trädde i kraft vid ingången av 2000 behöll dock personer födda före 1944 sin rätt till individuell förtidspension när de fyllt 58 år. Dessa åldersklasser behåller även i fortsättningen sin rätt till individuell förtidspension.

I överenskommelsen om utveckling av pensionssystemen sägs att "i fråga om personer födda 1944 och därefter ersätts individuell förtidspension med möjligheten att från och med 63 års ålder få ålderspension som motsvarar den intjänade pensionen, utan att villkoret gällande arbetsförmåga uppfylls; vid bedömningen av rätten till invalidpension för dem som fyllt 60 år betonas samtidigt arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär när karriären i förvärsarbete är lång och ett påfrestande och slitsamt arbete i kombination med faktorer förknippade med åldrandet gör det oskäligt att fortsätta arbeta."

I 4 § 3 mom. APL sägs att "rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna."

På motsvarande sätt gäller inom folkpensionssystemet enligt 22 § 1 mom. FPL att arbetsoförmögen anses den, som till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada är oförmögen att utföra sitt sedvanliga arbete eller annat därmed jämförligt arbete, som med beaktande av hans ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga en skäligen utkomst.

Bedömning av arbetsförmågan innebär helhetsbedömning. Vid bedömningen av arbetsförmågan har redan enligt gällande avgörandep Praxis i ovan nämnda definitioner konstaterade ålder, utbildning och yrkesskicklighet samt tidigare arbete desto större betydelse, ju äldre den som söker pension är. Då möjligheten att övergå till individuell förtidspension vid nedsatt

arbetsförmåga slopas, bör vid bedömningen av rätten till invalidpension i synnerhet för dem som fyllt 60 år, dvs. de som enligt tidigare bestämmelser varit berättigade till individuell förtidspension, arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas när karriären i förvärsarbete är lång och ett påfrestande och slitsamt arbete i kombination med faktorer förknippade med åldrandet gör det oskäligt att fortsätta arbeta.

Bestämmelsen i 4 § 3 mom. APL ändras inte. Trots att det i 4 § 8 mom. föreslås bli bestämt att vid helhetsbedömningen av rätten till invalidpension skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas i synnerhet i fråga om dem som fyllt 60 år, är avsikten inte att skärpa bedömningen av arbetsförmågan i fråga om dem som är under 60 år.

Ovan nämnda principer gäller också dem som omfattas av KAPL, KoPL, LFöPL och FöPL. Motsvarande ändringar föreslås också i SjöPL.

Motsvarande tolkningsprinciper för invalidpension tillämpas också inom folkpensionssystemet. På grund av indragningen av individuell förtidspension föreslås motsvarande ändringar i FPL som i APL.

I principöverenskommelsen av de centrala arbetsmarknadsorganisationerna ingår också punkter som gäller utveckling av rehabiliteringen och som syftar till att påverka äldre arbetstagares möjligheter att fortsätta i arbetslivet längre än för närvarande. Enligt överenskommelsen är avsikten att genomföra rätt till yrkesinriktad rehabilitering som baserar sig på ett konstaterat hot om arbetsförmåga.

Dessutom har man kommit överens om att i samarbete med Institutet för arbetshygien och pensionsanstalterna fortsätta och effektivisera det av Työeläkevakuuttajat TELA-Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry samordnade utbildningsprogrammet för arbetstagare, arbetsgivare och i synnerhet företrädare för företagshälsovården och personalförvaltningen. Målet är att utbilda arbetsgivarna i att tillsammans med arbetstagarna utveckla arbetsarrangemangen i arbetsmiljön och rehabiliteringen och utbildningen i anslutning till arbetet så, att det skapas bättre förutsättningar för äldre

arbetstagare att fortsätta i arbetslivet längre än för närvarande.

De ovan nämnda åtgärderna syftar till att främja äldre arbetstagares möjligheter att fortsätta i arbetslivet. Behovet av individuell förtidspension inom yngre åldersklasser försvinner således som en särskild pensionsform. Det är dock ändamålsenligt att i fråga om bedömningen av invalidpension meddela närmare anvisningar om hur yrkesmässig arbetsförmåga bör betonas i fråga om dem som fyllt 60 år.

2.2. Lagändringar som gäller deltidspension

Det föreslås att den lägsta åldersgränsen för deltidspension ändras permanent på lagnivå till 58 år. Personer födda 1946 och tidigare skall dock behålla sin rätt till deltidspension när de fyllt 56 år, om övriga förutsättningar för deltidspension föreligger.

Enligt 1 § lagen om deltidsarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete, om arbetstagaren för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten. Eftersom nämnda lag upphör att gälla föreslås att bestämmelsen med oförändrat innehåll överförs till arbetstidslagen (605/1996).

Eftersom det är önskvärt att fortsatt heltidsarbete är fördelaktigare med tanke på ålderspension än deltidspensionering föreslås att deltidspensionering skall minska den ålderspension som beviljas efter pensionen. Under deltidspensioneringen intjänas ålderspension med 0,75 % om året av den sänkta förvärvsinkomsten i stället för nuvarande 1,5 %. För utfört arbete intjänas pension enligt den normala tillväxtprocenten. Deltidspension blir ålderspension vid 65 års ålder. Om en person fortsätter att deltidarbete efter fyllda 65 år, läggs de pensionsdelar som intjänats av nedgången i förvärvsinkomsten för deltidarbete och deltidspensioneringen jämte uppskovsförhöjningar till ålderspensionen

när deltidarbetet upphör. Avsikten är dock att bestämmelserna skall ses över när ändringarna gällande flexibel pensionsålder enligt principöverenskommelsen genomförs vid ingången av 2005.

Det är motiverat att invaliditetspensionsskyddet för dem som deltidspensionerats bibehålls så att det motsvarar heltidsarbete. Det är därför också ändamålsenligt att pensionsanstaltens ansvar och därigenom arbetsgivarens ansvar för invalidpension som beviljas efter deltidspension bestäms enligt samma principer som i fråga om övriga invalidpensioner.

Ovan nämnda ändringar gäller också dem som omfattas av KAPL, LFöPL och FöPL. Det föreslås att ändringar som gäller deltidspension företas särskilt i SjöPL. Avsikten är att de bestämmelser i sjöarbetstidslagen (296/1976) och lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982) som gäller deltidarbete ändras genom en särskild proposition.

2.3. Lagändring om korrigerings av missgynnanden i fråga om arbetslöshetspension

Social- och hälsovårdsutskottet framförde i ett betänkande (ShUB 23/1999 rd) ett uttalande där det förutsätts att regeringen med det snaraste utreder utslagningsproblemen i anslutning till kravet på anställning i fem år under de senaste 15 åren för arbetslöshetspension och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

I denna proposition föreslås att det utslagningsproblem som social- och hälsovårdsutskottet tagit upp rättas till. Utslagningsproblemet följer av att kravet på anställning i fem år under en granskningsperiod som omfattar de senaste 15 åren för erhållande av arbetslöshetspension inte uppfylls, därför att under förra hälften av 1990-talet var det i praktiken nästan omöjligt för äldre att få arbete. Det föreslås att granskningsperioden för vissa grupper som marginaliserats förlängs från 15 till 20 år. Lagändringen gäller sådana personer födda före 1945 som enligt ikraftträdelsebestämmelsen i de

lagändringar gällande arbetslöshetspension som trädde i kraft den 1 januari 2000 omfattas av de bestämmelser som gällde före 2000 eller som hade börjat få arbetsmarknadsstöd efter den maximala perioden för arbetslöshetsdagpenning och fick arbetsmarknadsstöd den 1 januari 2000. Dessutom förutsätts att den totala arbetshistorien omfattar minst 15 år.

Berättigad till arbetslöshetspension är enligt 22 c § FPL den som bl.a. uppfyller villkoren för erhållande av pension enligt de lagar som avses i 8 § 4 mom. APL. Det föreslås att FPL ändras i enlighet med ovan nämnda ändring i APL.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna utgör ett led i den övergripande utveckling av arbetspensionslagarna för den privata sektorn som de centrala arbetsmarknadsorganisationerna kommit överens om. De ekonomiska verkningarna av de ändringar som nu föreslås kan svårigen granskas separat från den helhet de ingår i. I de uppskattningar som presenteras har det därför ännu inte kunnat beaktas hur de överenskomna ändringarna i fråga om deltidspension påverkar människors beteende.

Det föreslås att åldersgränsen för deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn ändras permanent på lagnivå till 58 år vid ingången av 2003. Samtidigt föreslås att ålderspension som intjänas av nedgången i förvärvsinkomsten för deltidspensionstiden sänks. Minskningen av ålderspension inom arbetspensionerna för den privata sektorn sänker de deltidspensionerades framtida ålderspensioner och kostnaderna för ålderspension. Kostnadseffekternas proportionella andel av pensionsutgifterna ökar tills det inte längre finns personer som uppbär ålderspension enligt gällande bestämmelser. Kostnaderna sjunker kring 2003, då propositionen minskar arbetspensionsutgifterna inom den privata sektorn med uppskattningsvis 0,34 %, ca 68 miljoner euro enligt värdet 2002.

Ändringen av deltidspensionerna har ringa

betydelse på individnivå. Personer födda efter 1946 som uppbär deltidspension intjänar enligt ovan nämnda principöverkommelse av de centrala arbetsmarknadsorganisationerna pension för deltidarbete efter fyllda 63 år 4,5 % om året i stället för nuvarande 2,5 %. Den högre tillväxtprocenten ersätter den förlust som föranleds av den minskade samlade ålderspensionstillväxt som beräknas för deltidspensionstiden. Dessutom uppmuntrar den till att fortsätta deltidarbete i stället för att gå i pension.

Indragningen av individuell förtidspension har inte några väsentliga verkningar i fråga om de totala pensionsutgifterna, om man beaktar den ändring av bedömningen av rätten till invalidpension som föreslås i 4 § 8 mom. och den ändring om vilken avtalats i ovan nämnda principöverenskommelse och som innebär att ålderspension som motsvarar tillväxten kan fås från och med 63 års ålder.

Det föreslås att regeln 5/15 i fråga om arbetslöshetspension ersätts med regeln 5/20 för de personer födda 1939—1944 som har en karriär som totalt omfattar minst 15 år. På basis av registerutredningar kan det i stora drag uppskattas att antalet personer som blir berättigade till arbetslöshetspension enligt ändringen uppgår till cirka 450 i vardera kohorterna för personer födda 1939 och 1940 och till knappt 300 i vardera kohorterna för personer födda 1941 och 1944.

Ändringen höjer antalet arbetslöshetspensioner och pensionsutgifterna från början av året 2003 nedan.

År	Arbetspensionsutgift M€	Antal 31.12.	Folkpensionsutgift M€
2003	9	1 700	5
2004	9	1 550	4
2005	7	1 100	3
2006	5	800	2
2007	4	550	2
2008	2	275	1
2009	1	20	0

Beloppen i euro anges enligt gällande värden. I folkpensionssystemet ökar reformen statens utgift.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen baserar sig på de centrala arbetsmarknadsorganisationernas principöverenskommelse av den 12 november 2001 om utveckling av arbetspensionerna inom den privata sektorn. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I beredningen har dessutom deltagit folkpensionsanstalten och pensionsskyddscentralen samt de för arbetspensionssystemet för den privata sektorn centrala arbetsmarknadsorganisationerna Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto-Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund ry, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Servicearbetsgivarna rf och AKAVA ry samt Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Sjömanspensionskassan,

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Kommunernas pensionsförsäkring och Statskontoret.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

I denna proposition föreslås att bestämmelsen i 12 § APL om finansiering av deltidspension som beviljas efter invalidpension ändras så att den pensionsanstalt som försäkrat det aktuella anställningsförhållandet skall svara för den heffektiva pensionen på samma sätt som i fråga om övriga heffektiva pensioner. Enligt principöverenskommelsen av de centrala arbetsmarknadsorganisationerna omfattas dylika invalidpensioner, liksom övriga heffektiva pensioner, av arbetsgivarens självrisk. Arbetsgivarens ansvar anges genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och i beräkningsgrunderna. Avsikten är att dessa skall ändras i enlighet med principöverenskommelsen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

4 §. I paragrafen föreslås ett nytt 8 mom. Det föreslås bli bestämt att när möjligheten att gå i individuell förtidspension vid nedsatt arbetsförmåga slopas skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för arbetstagare som fyllt 60 år när karriären i förvärvsarbete är lång och ett påfrestande och slitsamt arbete i kombination med faktorer förknippade med åldrandet gör det oskäligt

att fortsätta arbeta. Pensionsskyddscentralen skall ha rätt att meddela närmare anvisningar om hur arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär skall betonas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt hos arbetstagare som fyllt 60 år. Närmare anvisningar meddelas bl.a. om hur arbetsförmågan skall bedömas hos sådana äldre arbetstagare som inte längre har rätt till individuell förtidspension till följd av att pensionsslaget dras in. Dessa anvisningar är inte sådana rättsregler som avses i 80 § 2 mom. grundlagen.

4 c §. I 1 mom. 1 punkten bestäms om

arbetsvillkoret för arbetslöshetspension. I paragrafen föreslås ett nytt 12 mom. enligt vilket granskningsperioden för arbetshistorien är 20 år i stället för 15 år för de personer födda före 1945 som inte uppfyller arbetsvillkoret enligt 1 punkten men som enligt ikraftträdelsebestämmelsen för de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2000 omfattas av de bestämmelser som gällde före 2000 eller som efter att ha fått maximal arbetslöshetsdagpenning börjat få arbetsmarknadsstöd och fick arbetsmarknadsstöd den 1 januari 2000. Bestämmelsen gäller inte arbetstagare som inte under sammanlagt minst 15 år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. När tiden uträknas beaktas också det arbete som arbetstagaren utfört före fyllda 23 år och som omfattas av arbetspensionslagarna. Enligt en hänvisningsbestämmelse gäller bestämmelsen också personer som omfattas av KAPL, KoPL, FöPL och LFöPL.

4 e §. I det föreslagna 1 mom. bestäms om rätt till individuell förtidspension för arbetstagare som fyllt 58 år. I momentet föreslås en avgränsning enligt vilken rätten gäller endast arbetstagare födda före 1944. I syfte att förtydliga lagen föreslås att den nuvarande bestämmelsen om den lägsta åldersgränsen för personer födda före 1944 i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av APL (1263/1999) överförs till lagen. Med stöd av hänvisningsbestämmelser gäller bestämmelserna också dem som omfattas av KAPL, KoPL, FöPL och LFöPL.

4 f §. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom. enligt vilket arbetstagare födda 1946 och före det skall ha rätt till deltidspension när de fyllt 56 år, om övriga i 1 mom. angivna förutsättningar för deltidspension föreligger. Med stöd av hänvisningsbestämmelser gäller avgränsningen också arbetstagare som omfattas av KAPL samt företagare som omfattas av FöPL och LFöPL. Rätt till deltidspension föreligger inte efter uppnådd 65 års ålder. Detta motsvarar gällande lagstiftning. Avsikten är att bestämmelsen skall ses över i samband med genomförandet av lagändringar som gäller flexibel

ålderspension enligt principöverenskommelsen.

4 g §. I 1 mom. bestäms om när deltidspension börjar. I paragrafen föreslås en ny bestämmelse om när deltidspension börjar för personer födda före 1947. Det föreslås bli bestämt att för sådana arbetstagare skall deltidspension börja löpa tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 56 år. Om ansökan inlämnas senare beviljas pension retroaktivt för högst sex månader.

5 §. Det föreslås att 6 mom. ändras så att för deltidspensionering intjänas ålderspension med hälften av grundtillväxten, dvs. med ett belopp som för varje månad som arbetstagaren fått deltidspension är 1/16 % av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas, liksom tidigare, den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Invalidpension som beviljas efter deltidspension utökas med ett belopp som är 1/8 % av ovan nämnda skillnad i förvärvsinkomsterna. Det belopp med vilket invalidpension utökas är 5/24 % av denna skillnad i förvärvsinkomsterna räknat från ingången av det år då arbetstagaren fyller 60 år. Enligt 4 g § 2 mom. APL omvandlas sådan invalidpension vid uppnådd 65 års ålder till en lika stor ålderspension.

12 §. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att pensionsanstalten skall svara för heffektiv invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas efter deltidspension på samma sätt som för andra dylika heffektiva pensioner. Specialbestämmelsen om deltidspension stryks.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

4 §. I paragrafen föreslås ett nytt 7 mom. med motsvarande innehåll som det nya 4 § 8 mom. som föreslås i APL.

4 a §. I det föreslagna 1 mom. bestäms om rätt till individuell förtidspension för arbetstagare som fyllt 58 år. I momentet föreslås en avgränsning enligt vilken rätten gäller enbart arbetstagare födda före 1944. Ändringen motsvarar den ändring som

föreslås i 4 e § 1 mom. APL.

1.3. Lagen om sjömanspensioner

3 a §. Det föreslås att 2 mom. 2 punkten ändras så att pensionskassan skall svara för heffektiv invaliditets- och arbetslöshetspension som beviljas efter deltidspension på samma sätt som för övriga dylika heffektiva pensioner. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 12 § 1 mom. APL.

14 b §. I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom. enligt vilket arbetstagare födda 1946 och före det har rätt till deltidspension när de fyllt 56 år, om övriga i 1 mom. föreskrivna förutsättningar för deltidspension föreligger. Momentet motsvarar det nya 5 mom. som föreslås i 4 f § APL.

14 c §. I 1 mom. bestäms om när deltidspension börjar. I paragrafen föreslås en bestämmelse om när deltidspension börjar för personer födda före 1947. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 4 g § 1 mom. APL.

15 §. I det föreslagna 5 mom. föreslås bli bestämt om rätt till individuell förtidspension för arbetstagare som fyllt 58 år. I momentet föreslås en avgränsning enligt vilken rätten gäller endast arbetstagare födda före 1944. Ändringen motsvarar den nya ändringen som föreslås i 4 e § 12 mom. APL.

I paragrafen föreslås dessutom ett nytt 9 mom. där det bestäms om bedömning av rätten till invaliditetspension för arbetstagare som fyllt 60 år. Momentet motsvarar det nya 8 mom. som föreslås i 4 § APL.

15 e §. I 1 mom. 1 punkten bestäms om arbetsvillkoret för arbetslöshetspension. Den föreslagna ändringen motsvarar det nya 12 moment som föreslås i 4 c § i APL.

16 §. I 4 mom. bestäms om fastställande av ålders- och invaliditetspension som beviljas efter deltidspension. Bestämmelsen blir tillämplig när sjömanspension fastställs enligt den s.k. SjöPL-huvudregeln. I momentet föreslås motsvarande ändring som i 5 § 6 mom. APL.

22 a §. Bestämmelsen i 6 mom. blir tillämplig när sjömanspensionen fastställs enligt den s.k. APL-garantiregeln. De ändringar som föreslås i momentet motsvarar

de ändringar som föreslås i 5 § 6 mom. APL.

1.4. Folkpensionslagen

20 §. Det föreslås att 1 mom. 2 c-punkten ändras så att i folkpension betalas invaliditetspension i form av individuell förtidspension bara till försäkrade födda före 1944. Ändringen motsvarar ändringen i APL.

22 §. I 7 mom. föreslås ett omnämnande av Folkpensionsanstaltens rätt att meddela närmare anvisningar. Det föreslås bli bestämt att när möjligheten att gå i individuell förtidspension vid nedsatt arbetsförmåga slopas, skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätten till invaliditetspension för arbetstagare som fyllt 60 år i sådana fall då karriären i förvärsarbete är lång och när ett påfrestande och slitsamt arbete i kombination med faktorer förknippade med åldrandet gör det oskäligt att fortsätta arbeta. Folkpensionsanstalten skall ha rätt att meddela närmare anvisningar om hur arbetsförmågans yrkesmässighet skall betonas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt hos arbetstagare som fyllt 60 år. Närmare anvisningar meddelas bl.a. om bedömningen av arbetsförmågan hos sådana äldre arbetstagare som inte längre har rätt till individuell förtidspension på grund av att pensionslaget dras in. Dessa anvisningar är inte sådana rättsregler som avses i 80 § 2 mom. grundlagen.

22 a §. Det föreslås att 1 mom. ändras så att endast försäkrade födda före 1944 skall ha rätt till individuell förtidspension. Ändringen motsvarar ändringen i APL. I syfte att förtydliga lagen föreslås att åldersgränsen 58 år överförs till lagen.

22 c §. I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom., enligt vilket ändringen av arbetshistorien för arbetslöshetspension inom arbetspensionen gör det möjligt att också bevilja folkpension i dessa fall.

1.5. Arbetstidslagen

2 §. *Undantag från tillämpningsområdet.* Ordalydelsen i paragrafen preciseras så att reglerna i det föreslagna 15 § 3 mom. om ordnande av deltidsarbete gäller alla

grundpensioner som avses i 8 § 4 mom. APL. 15 §. *Förkortad arbetstid.* I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom., till vilket innehållet i 1 § lagen om deltidarbets- och deltidspensionsarrangemang för äldre arbetstagare överförs i oförändrad form, därför att den nämnda lagen upphör att gälla. I bestämmelsen sägs att om en arbetstagare för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten.

2. Ikraftträdande

Ändringarna av APL, SjöPL och FPL föreslås träda i kraft den 1 augusti 2002. Ändringen av arbetstidslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003 och ändringen av KAPL den 1 januari 2004.

Ändringen av kravet på anställning för arbetslöshetspension föreslås träda i kraft den 1 augusti 2002. Ändringen tillämpas också på sådana arbetslöshetspensioner där pensionsfallet inträffat före lagens ikraftträdande. Enligt ändringen beviljas pension på ansökan från ingången av den månad som följer på ansökan, dock tidigast från det att ändringen trätt i kraft. Om ansökan görs inom en månad efter ikraftträdandet, beviljas arbetslöshetspension räknat från ikraftträdandet. Det är motiverat att bevilja pension bara framåt i tiden, därför att personerna kan ha fått sociala förmåner efter att avslag. Det är rätt svårt och arbetskrävande att utreda sådana förmåner jämte återkrav. Retroaktivt beviljande skulle också påverka pensionstagarens beskattning. Ändringarna av deltidspension och individuell förtidspension föreslås bli tillämplade på pensionsfall som inträffar efter det att lagen trätt i kraft. Av åldersgränserna i anslutning till lagändringen följer att individuell förtidspension inte längre beviljas personer födda efter 1943. År 2004 kommer det således inte längre någon ny åldersklass som är berättigad till individuell förtidspension. Personer födda 1943 och före

det kan däremot få individuell förtidspension ännu efter lagens ikraftträdande. På så sätt undviks anhopningar av pensionsansökningar i det skede då lagen träder i kraft.

För personer födda före 1947 kvarstår den lägsta åldersgränsen för deltidspension vid nuvarande 56 års ålder. Dessa personer kan således också efter ikraftträdandet söka deltidspension innan de fyller 58 år. På dessa personer tillämpas också bestämmelserna om uträkning av ålders- och invalidpension som beviljas efter deltidspension, sådana de lyder när den föreslagna lagen träder i kraft.

Personer födda efter 1946 omfattas av den nya åldersgränsen 58 år och de nya bestämmelserna om fastställande av pension som beviljas efter deltidspension. De har rätt till deltidspension tidigast räknat från ingången av 2005. För att de skall kunna ansöka om deltidspension och komma överens om arrangemang i fråga om den, föreslås att bestämmelserna om deltidspension skall tillämpas från och med ingången av 2004.

Ändringen av finansieringen av invalidpension som beviljas efter deltidspension tillämpas på pensioner som baserar sig på pensionsfall som inträffat 2003 eller därefter. Enligt den föreslagna ändringen skall dessa invalidpensioner finansieras på samma sätt som övriga invalidpensioner.

3. Lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande GrUU 10/1993 rd i fråga om höjningen av åldersgränsen för individuell förtidspension från 55 till 58 år att i fråga om arbetspensionssystemet kunde åldersgränsen höjas i vanlig lagstiftningsordning, eftersom den inte ingriper i pensioner som utbetalas och inte heller hindrar verkställigheten av de förhandsbeslut som meddelats.

I GrUU 13/1995 rd konstaterade grundlagsutskottet bl.a. att "grundlagsutskottet har i olika sammanhang framhållit att en självvintjänad pensionsförmån i princip omfattas av egendomsskyddet i grundlagen. Vad gäller det konstitutionella skyddet för pensionsförmåner är det enligt utskottets

uppfattning (t.ex. GrUU 4/1994 rd) uttryckligen fråga om skydd för en konkret intjänad ekonomisk förmån och inte till exempel om skydd för ett visst pensionssystem. Enligt statsförfattningen är utgångspunkten alltså att det kan stadgas genom en vanlig lag om substansen i ett pensionssystem så att det också inverkar på dem som står i ett anställningsförhållande. Frågor som kan regleras genom en vanlig lag är bland annat pensionsåldern, pensionstillväxten och pensionens målnivå, om inte något annat följer av någon särskild orsak. En sådan särskild orsak kan framför allt tänkas vara att eventuella ändringar i ett pensionssystem till vissa delar kan leda till en oskäligen försämring av pensionsförmåner som är att betrakta som intjänade. Denna tolkningspraxis har uppkommit vid tillämpning av stadgandena om

egendomsskydd i 6 § regeringsformen. Enligt utskottets uppfattning har nya 12 § i regeringsformen inte ruckat på denna uttolkning."

Lagändringen ingriper inte i grundlagsskyddade rättigheter. Ändringarna gäller pensionsfall som inträffar efter det att ändringarna trätt i kraft, och ändringarna innebär inte några ingripanden i den pension som intjänats fram till ikraftträdandet. Dessutom syftar avgränsningarna av födelseårsklasserna till att åldersklasserna i god tid kan förbereda sig på de föreslagna ändringarna. Lagen kan således stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 4 e § 1 mom., 4 g § 1 mom., 5 § 6 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten,
dessa lagrum sådana de lyder, 4 e § 1 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten i lag 1263/1999, 4 g § 1 mom. i lag 559/1993 och 5 § 6 mom. i lag 221/1998, samt
fogas till 4 §, sådan den lyder i lagarna 639/1966, 603/1986, 1482/1995 och i nämnda lag 1263/1999, ett nytt 8 mom., till 4 c §, sådan den lyder i lag 50/1985 och i nämnda lagar 559/1993 och 1263/1999, ett nytt 12 mom. samt till 4 f §, sådan den lyder i nämnda lagar 603/1986 och 559/1993 samt i lag 221/1998, nya 5 mom. som följer:

4 §

Utöver vad som i 3 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

4 c §

På arbetstagare som är födda före 1945 och som inte uppfyller det villkor som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten om intjäning av grundpension eller annan därmed jämförbar pension under 15 kalenderår, skall i stället för nämnda 15 kalenderår 20 kalenderår tillämpas, om

1) på arbetstagaren enligt 4 eller 5 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1263/1999) tillämpas 4 c § 3 mom., sådant det lyder vid nämnda lags ikraftträdande, eller

2) arbetstagaren den 1 januari 2000 fick arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) på grund av att arbetstagaren fått ut arbetslöshetsdagpenningens maximibelopp. Vad som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte arbetstagare, som inte under minst 15 år har intjänat i 8 § 4 mom. avsedd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. På grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag.

4 e §

Utan hinder av vad som i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärsarbete.

4 f §

Utan hinder av det inledande stycket i 1 mom. har arbetstagare som är födda före 1947 och som övergått till deltidarbete rätt att få deltidspension när de fyllt 56 år men inte efter uppnådd 65 års ålder.

4 g §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. Arbetstagare som är födda före 1947 beviljas dock deltidspension på ovan nämnda sätt tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 56 år.

5 §

För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas ålderspensionen för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, och invalidpensionen på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har bestäms. Om med pension för deltidarbete som

utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 6 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i förvärsinkomsterna som avses ovan.

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstalternas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

2) för de fyra femtedelar av en sådan invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a §, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock inte ett tillägg enligt 4 j eller 7 g § eller förhöjningar som med stöd av 9 § gjorts efter pensionens begynnande, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 6 a § beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda paragraf; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen eller rehabiliteringspenningen som enligt de grunder som ministeriet har fastställt eller givit särskilt har överförts på den del av pensionen som pensionsanstalten svarar för enligt 12 a § 5 mom.,

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002. Lagens 4 c § 12 mom. tillämpas också på sådana arbetslöshetspensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen träder i kraft. Om arbetstagaren inte har haft rätt till arbetslöshetspension på grund av att han eller hon inte har uppfyllt villkoret i 4 c § 1 mom.

I punkten, sådan den lyder när denna lag träder i kraft, beviljas pensionen på ansökan i enlighet med denna lag samt till övriga delar i enlighet med de bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare som gäller när denna lag träder i kraft, räknat från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan, dock tidigast från denna lags ikraftträdande. Görs ansökan inom en månad efter att denna lag har trätt i kraft, beviljas arbetslöshetspension från lagens ikraftträdande.

Lagens 4 § 8 mom. och 4 e § 1 mom.

tillämpas från och med den 1 januari 2004.

Lagens 5 § 6 mom. tillämpas på deltidspensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande. På arbetstagare som är födda före 1947 tillämpas dock 5 § 6 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

Lagens 12 § 1 mom. 2 punkt tillämpas på sådan invalidpension som beviljas efter deltidspension och som baserar sig på ett pensionsfall som inträffar den 1 januari 2003 eller därefter.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 4 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1264/1999, samt fogas till 4 §, sådan den lyder i lagarna 935/1972 och 1483/1995 samt i nämnda lag 1264/1999, ett nytt 7 mom. som följer:

4 §

Utöver vad som i 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsförmågas yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

4 a §

Utän hinder av vad som i 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom. bestäms om erhållande av full

invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

3.

Lag**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 3 a § 2 mom. 2 punkten, 14 c § 1 mom., 15 § 5 mom., 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 3 a § 2 mom. 2 punkten och 15 § 5 mom. i lag 1268/1999, 14 c § 1 mom. i lag 1595/1993, samt 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. i lag 223/1998, samt fogas till 14 b §, sådan den lyder i nämnda lagar 1595/1993 och 223/1998, ett nytt 5 mom., till 15 §, sådan den lyder i lag 1745/1995 och i nämnda lag 1268/1999, ett nytt 9 mom. samt till 15 e §, sådan den lyder i lagarna 52/1985 och 1346/1990 samt i nämnda lagar 1595/1993 och 1268/1999, ett nytt 12 mom. som följer:

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

2) för de fyra femtedelar av en sådan invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), dock inte ett tillägg enligt 25 a eller 15 d § eller förhöjningar som med stöd av 18 § gjorts efter pensionens begynnande, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp svarar mot den del av invalidpensionen som motsvarar det minimipensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare som på ovan nämnt sätt bestäms utgående från en med tillämpning av 12 a § beviljad invalidpension, svarar pensionskassan

ensam; dessutom svarar pensionskassan för det belopp av pensionen eller rehabiliteringspenningen som enligt de grunder som ministeriet har givit särskilt har överförts på den del av pensionen som pensionskassan svarar för enligt 12 a § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare, samt

14 b §

Utan hinder av det inledande stycket i 1 mom. har arbetstagare som är födda före 1947 och som övergått till deltidarbete rätt att få deltidspension när de fyllt 56 år men inte efter uppnådd 65 års ålder.

14 c §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. Arbetstagare som är födda före 1947 beviljas dock deltidspension på ovan nämnda sätt

tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 56 år.

15 §

Utan hinder av vad som i 1–4 mom. och 23 § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärsarbete.

Utöver vad som i 1 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

15 e §

På arbetstagare som är födda före 1945 och som inte uppfyller det villkor som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten om intjäning av grundpension eller annan därmed jämförbar pension under 15 kalenderår, skall i stället för nämnda 15 kalenderår 20 kalenderår tillämpas, om

- 1) på arbetstagaren enligt 6 eller 7 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för sjömanspensioner (1268/1999) tillämpas 15 e § 3 mom., sådant det lyder vid nämnda lags ikraftträdande, eller
- 2) arbetstagaren den 1 januari 2000 fick arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) på grund av att arbetstagaren fått ut arbetslöshetsdagpenningens maximibelopp. Vad som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte arbetstagare, som inte under

sammanlagt minst 15 år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. På grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag.

16 §

För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas ålderspensionen för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, och invalidpensionen på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 2 mom. även för den skillnad i förvärsinkomsterna som avses ovan.

22 a §

För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas ålderspensionen för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, och invalidpensionen på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten och 2 mom. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i

förvärvsinkomsterna som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

Lagens 3 a § 2 mom. 2 punkten tillämpas på sådan invalidpension som beviljas efter deltidspension och som baserar sig på ett pensionsfall som inträffa den 1 januari 2003 eller därefter.

Lagens 15 § 5 och 9 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004.

Lagens 15 e § 12 mom. tillämpas också på sådana arbetslöshetspensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen träder i kraft. Om arbetstagaren inte har haft rätt till arbetslöshetspension på grund av att han eller hon inte har uppfyllt villkoret i 15 e § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder när denna lag träder i kraft, beviljas pensionen på

ansökan i enlighet med denna lag samt till övriga delar i enlighet med de bestämmelser i lagen om sjömanspensioner som gäller när denna lag träder i kraft, räknat från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan, dock tidigast från denna lags ikraftträdande. Görs ansökan inom en månad efter att denna lag har trätt i kraft, beviljas arbetslöshetspension från lagens ikraftträdande.

Lagens 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. tillämpas på deltidspensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande. På arbetstagare som är födda före 1947 tillämpas dock 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. sådana de lyder när denna lag träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 20 § 1 mom. 2 punkten underpunkt c och i 22 a § 1 mom. det inledande stycket, dessa lagrum sådana de lyder i lag 1271/1999, samt fogas till 22 §, sådan den lyder i lagarna 697/1964, 1487/1995, 837/1998 och 70/2002 ett nytt 7 mom. samt till 22 c §, sådan den lyder i lag 53/1985 och i nämnda lag 1271/1999, ett nytt 4 mom. som följer:

20 §
I folkpension betalas

2) invalidpension:

c) i de fall som avses i 22 a § i form av individuell förtidspension till personer som

är födda före 1944 när de fyllt 58 år men inte ännu 65 år, eller

22 §

Utöver vad som i denna paragraf bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen

av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en person som fyllt 60 år. Pensionskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

22 a §

Utan hinder av 22 § har en person som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärvsarbete eller att hans eller hennes förvärvsinkomst per månad kan uppskattas understiga det belopp som tillämpas enligt 1 § 1 mom. 2

punkten lagen om pension för arbetstagare. Arbetet skall ha upphört eller förvärvsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension eller till partiell pension enligt de pensionsstadgar eller lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

22 c §

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 mom. beviljas arbetslöshetspension i de fall som avses i 4 c § 12 mom. lagen om pension för arbetstagare räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan om arbetslöshetspension.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002. Bestämmelserna i 20 § 1 mom. 2 punkten underpunkt c och 22 a § 1 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004.

5.

Lag

om ändring av 2 och 15 § arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen av den 9 augusti 1996 (605/1996) i 2 § det inledande stycket samt
fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 64/2001, ett nytt 3 mom. som följer:

2 §
Undantag från tillämpningsområdet.
Med undantag av 15 § 3 mom. tillämpas inte
denna lag på:

15 §
Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att övergå till

deltidspension vill arbeta kortare tid än den
ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren
försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan
utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på
det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren
avtalar om med beaktande av arbetstagarens
behov samt produktions- och serviceverk-
samheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Helsingfors den 5 april 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 4 e § 1 mom., 4 g § 1 mom., 5 § 6 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten,
dessa lagrum sådana de lyder, 4 e § 1 mom. och 12 § 1 mom. 2 punkten i lag 1263/1999, 4 g § 1 mom. i lag 559/1993 och 5 § 6 mom. i lag 221/1998, samt
fogas till 4 §, sådan den lyder i lagarna 69/1966, 603/1986, 1482/1995 och i nämnda lag 1263/1999, ett nytt 8 mom., till 4 c §, sådan den lyder i lag 50/1985 och i nämnda lagar 559/1993 och 1263/1999, ett nytt 12 mom. samt till 4 f §, sådan den lyder i nämnda lagar 603/1986 och 559/1993 samt i lag 221/1998, nya 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Utöver vad som i 3 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

4 c §

På arbetstagare som är födda före 1945 och som inte uppfyller det villkor som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

föreskrivs i 1 mom. 1 punkten om intjäning av grundpension eller annan därmed jämförbar pension under 15 kalenderår, skall i stället för nämnda 15 kalenderår 20 kalenderår tillämpas, om

1) på arbetstagaren enligt 4 eller 5 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1263/1999) tillämpas 4 c § 3 mom., sådant det lyder vid nämnda lags ikraftträdande, eller

2) arbetstagaren den 1 januari 2000 fick arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) på grund av att arbetstagaren fått ut arbetslöshetsdagpenningens maximibelopp. Vad som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte arbetstagare, som inte under minst 15 år har intjänat i 8 § 4 mom. avsedd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. På grundval av arbetsförhållanden i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag.

4 e §

Utan hinder av vad som i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 60 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

4 e §

Utan hinder av vad som i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

4 f §

Utan hinder av det inledande stycket i 1 mom. har arbetstagare som är födda före 1947 och som övergått till deltidarbete rätt att få deltidspension när de fyllt 56 år

4 g §
Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

5 §
Ålders- eller invalidpensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 6 a §, intjänas för denna tid pension i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i förvärvsinkomsterna som avses ovan.

12 §
Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

2) för de fyra femtedelar av en invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a §, i dessa pensioner även

men inte efter uppnådd 65 års ålder.

4 g §
Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. *Arbetstagare som är födda före 1947 beviljas dock deltidspension på ovan nämnda sätt tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 56 år.*

5 §
För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas *ålderspensionen* för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, *och invalidpensionen på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 1 punkten.* Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har bestämts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 6 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i förvärvsinkomsterna som avses ovan.

12 §
Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

2) för de fyra femtedelar av en sådan invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a §, i dessa

Gällande lydelse

inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock inte ett pensionsbelopp enligt 5 § 6 mom. i denna lag, vilket beräknats med tillämpning av 6 a §, och varken tillägg enligt 4 j eller 7 g § eller med stöd av 9 § förhöjningar som gjorts efter pensionens begynnande samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 6 a § beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda paragraf; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen eller rehabiliteringspenningen som enligt de grunder som ministeriet har fastställt eller givit har överförts särskilt på den del av pensionen som pensionsanstalten svarar för enligt 12 a § 5 mom.,

Föreslagen lydelse

pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock inte ett tillägg enligt 4 j eller 7 g § eller förhöjningar som med stöd av 9 § gjorts efter pensionens begynnande, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 6 a § beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda paragraf; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen eller rehabiliteringspenningen som enligt de grunder som ministeriet har fastställt eller givit särskilt har överförts på den del av pensionen som pensionsanstalten svarar för enligt 12 a § 5 mom.,

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

Lagens 4 c § 12 mom. tillämpas också på sådana arbetslöshetspensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen träder i kraft. Om arbetstagaren inte har haft rätt till arbetslöshetspension på grund av att han eller hon inte har uppfyllt villkoret i 4 c § 1 mom. I punkten, sådan den lyder när denna lag träder i kraft, beviljas pensionen på ansökan i enlighet med denna lag samt till övriga delar i enlighet med de bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare som gäller när denna lag träder i kraft, räknat från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan, dock tidigast från denna lags ikraftträdande. Görs ansökan inom en månad efter att denna lag har trätt i kraft, beviljas arbetslöshetspension från lagens ikraftträdande.

Lagens 4 § 8 mom. och 4 e § 1 mom.

tillämpas från och med den 1 januari 2004. Lagens 5 § 6 mom. tillämpas på deltidspensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande. På arbetstagare som är födda före 1947 tillämpas dock 5 § 6 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

Lagens 12 § 1 mom. 2 punkt tillämpas på sådan invalidpension som beviljas efter deltidspension och som baserar sig på ett pensionsfall som inträffar den 1 januari 2003 eller därefter.

2.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) 4 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1264/1999, samt fogas till 4 §, sådan den lyder i lagarna 935/1972 och 1483/1995 samt i nämnda lag 1264/1999, ett nytt 7 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Utöver vad som i 2 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

4 a §

Utän hinder av vad som i 4 § 2 mom. och 5

4 a §

Utän hinder av vad som i 4 § 2 mom. och 5

Gällande lydelse

b § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som har fyllt 60 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Föreslagen lydelse

b § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

3.

Lag**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 3 a § 2 mom. 2 punkten, 14 c § 1 mom., 15 § 5 mom., 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 3 a § 2 mom. 2 punkten och 15 § 5 mom. i lag 1268/1999, 14 c § 1 mom. i lag 1595/1993, samt 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. i lag 223/1998, samt fogas till 14 b §, sådan den lyder i nämnda lagar 1595/1993 och 223/1998, ett nytt 5 mom., till 15 §, sådan den lyder i lag 1745/1995 och i nämnda lag 1268/1999, ett nytt 9 mom. samt till 15 e §, sådan den lyder i lagarna 52/1985 och 1346/1990 samt i nämnda lagar 1595/1993 och 1268/1999, ett nytt 12 mom. som följer:

Gällande lydelse

 För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

Föreslagen lydelse

3 a §

 För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

2) för de fyra femtedelar av en invaliditets- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), dock inte ett pensionsbelopp enligt 16 § 4 mom. eller 22 a § 6 mom. i denna lag, vilket beräknats med tillämpning av 12 a §, och varken tillägg enligt 25 a eller 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, företagna höjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot den del av invaliditetspensionen som motsvarar det minimipensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare som på ovan nämnt sätt bestäms utgående från en med tillämpning av 12 a § beviljad invaliditetspension, svarar pensionskassan ensam; dessutom ansvarar pensionskassan för det belopp av pension eller rehabiliteringspenning som enligt de grunder som ministeriet har givit särskilt har överförts på den del som pensionskassan svarar för enligt 12 a § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare, samt

2) för de fyra femtedelar av en sådan invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), dock inte ett tillägg enligt 25 a eller 15 d § eller förhöjningar som med stöd av 18 § gjorts efter pensionens begynnande, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp svarar mot den del av invalidpensionen som motsvarar det minimipensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare som på ovan nämnt sätt bestäms utgående från en med tillämpning av 12 a § beviljad invalidpension, svarar pensionskassan ensam; dessutom svarar pensionskassan för det belopp av pensionen eller rehabiliteringspenningen som enligt de grunder som ministeriet har givit särskilt har överförts på den del av pensionen som pensionskassan svarar för enligt 12 a § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare, samt

14 b §

Utan hinder av det inledande stycket i 1 mom. har arbetstagersom är födda före 1947 och som övergått till deltidsarbete rätt att få deltidspension när de fyllt 56 år men inte efter uppnådd 65 års ålder.

14 c §

Deltidspension beviljas tidigast från början av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

14 c §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. *Arbetstagare som är födda före 1947 beviljas dock deltidspension på ovan nämnda sätt tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 56 år.*

15 §

Utan hinder av vad som i 1—4 mom. bestäms om erhållande av full invaliditetspension har en arbetstagare som har fyllt 60 år rätt att få invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Utan hinder av vad som i 1—4 mom. och 23 § 1 mom. bestäms om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som är född före 1944 rätt att när han eller hon fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om arbetsförmågan, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Utöver vad som i 1 mom. bestäms om faktorer som skall beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt skall arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

15 e §

På arbetstagare som är födda före 1945 och som inte uppfyller det villkor som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten om intjäning av grundpension eller annan därmed jämförbar pension under 15 kalenderår, skall i stället för nämnda 15 kalenderår 20 kalenderår tillämpas, om

- 1) på arbetstagaren enligt 6 eller 7 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för sjömanspensioner (1268/1999) tillämpas 15 e § 3 mom., sådant det lyder vid nämnda lags ikraftträdande, eller
- 2) arbetstagaren den 1 januari 2000 fick arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) på grund av att arbetstagaren fått ut arbetslöshetsdagpenningens maximibelopp. Vad som bestäms ovan i detta moment gäller dock inte arbetstagare, som inte under

sammanlagt minst 15 år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande. På grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag.

16 §

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g§ 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 22 a § 3 mom. även för den skillnad i förvärvsinkomsterna som avses ovan.

För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas *ålderspensionen* för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, och *invalidpensionen* på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g§ 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 2 mom. även för den skillnad i förvärvsinkomsterna som avses ovan.

22 a §

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g§ 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §, intjänas pension för denna tid i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i

För en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas *ålderspensionen* för tiden i deltidspension med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/16 procent av den pensionsgrundande lönen, och *invalidpensionen* på motsvarande sätt med ett belopp enligt 1 mom. 1 punkten och 2 mom. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g§ 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Om med pension för deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension sammanräknas pension som intjänas för återstående tid enligt 12 a §,

Gällande lydelse

förvärvsinkomsterna som avses ovan.

Föreslagen lydelse

intjänas pension för denna tid i enlighet med 3 mom. även för den skillnad i förvärvsinkomsterna som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

Lagens 3 a § 2 mom. 2 punkten tillämpas på sådan invalidpension som beviljas efter deltidspension och som baserar sig på ett pensionsfall som inträffa den 1 januari 2003 eller därefter.

Lagens 15 § 5 och 9 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004.

Lagens 15 e § 12 mom. tillämpas också på sådana arbetslöshetspensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen träder i kraft. Om arbetstagaren inte har haft rätt till arbetslöshetspension på grund av att han eller hon inte har uppfyllt villkoret i 15 e § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder när denna lag träder i kraft, beviljas pensionen på ansökan i enlighet med denna lag samt till övriga delar i enlighet med de bestämmelser i lagen om sjömanspensioner som gäller när denna lag träder i kraft, räknat från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan, dock tidigast från denna lags ikraftträdande. Görs ansökan inom en månad efter att denna lag har trätt i kraft, beviljas arbetslöshetspension från lagens ikraftträdande.

Lagens 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. tillämpas på deltidspensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande. På arbetstagare som är födda före 1947 tillämpas dock 16 § 4 mom. och 22 a § 6 mom. sådana de lyder när denna lag träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 20 § 1 mom. 2 punkten underpunkt
c och i 22 a § 1 mom. det inledande stycket,
dessa lagrum sådana de lyder lag 1271/1999, samt
fogas till 22 §, sådan den lyder i lagarna 697/1964, 1487/1995, 837/1998 och 70/2002 ett nytt
7 mom. samt till 22 c §, sådan den lyder i lag 53/1985 och i nämnda lag 1271/1999, ett nytt 4
mom. som följer:

Gällande lydelse

20 §

I folkpension betalas

2) invalidpension:

c) i de fall som avses i 22 a § i form av
individuell förtidspension till en person
som har fyllt 60 men inte 65 år, eller

Föreslagen lydelse

20 §

I folkpension betalas

2) invalidpension:

c) i de fall som avses i 22 a § i form av
individuell förtidspension till personer som
är födda före 1944 när de fyllt 58 år men
inte ännu 65 år, eller

22 §

*Utöver vad som i denna paragraf bestäms
om faktorer som skall beaktas vid
bedömningen av i vilken mån
arbetsförmågan är nedsatt skall
arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär
betonas vid bedömningen av rätt till
invalidpension för en person som fyllt 60
år. Pensionsskyddscentralen meddelar
närmare anvisningar om tillämpningen av
detta moment.*

22 a §

Utän hinder av 22 § har en försäkrad som
fyllt 60 år rätt till invaliditetspension i form
av individuell förtidspension, om hans
arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom,
lyte eller skada, faktorer förknippade med
åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom
påfrestande och slitsamt arbete samt
arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i
sådan grad att det inte skäligen kan
förutsättas att han skall fortsätta med sitt
förvärsarbete. Ett villkor för pension är

22 a §

Utän hinder av 22 § har en person som är
född före 1944 rätt att när han eller hon
fyllt 58 år få invalidpension i form av
individuell förtidspension, om
arbetsförmågan, med beaktande av
sjukdom, lyte eller skada, faktorer
förknippade med åldrandet, lång tid i yrket,
ett för honom eller henne påfrestande och
slitsamt arbete samt arbetsförhållandena,
varaktigt har nedgått i sådan grad att det
inte skäligen kan förutsättas att han eller

dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärsarbete eller att hans förvärsinkomst per månad kan uppskattas understiga det belopp som tillämpas enligt 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Arbetet skall ha upphört eller förvärsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension eller partiell pension enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

hon skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärsarbete eller att hans eller hennes förvärsinkomst per månad kan uppskattas understiga det belopp som tillämpas enligt 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Arbetet skall ha upphört eller förvärsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension till eller partiell pension enligt de pensionsstadgar eller lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

22 c §

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 mom. beviljas arbetslöshetspension i de fall som avses i 4 c § 12 mom. lagen om pension för arbetstagare räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan om arbetslöshetspension.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002. Bestämmelserna i 20 § 1 mom. 2 punkten underpunkten c och 22 a § 1 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004.

5.

Lag

om ändring av 2 och 15 § arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen av den 9 augusti 1996 (605/1996) i 2 § det inledande stycket samt
fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 64/2001, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §
Undantag från tillämpningsområdet. Lagen
tillämpas inte på

Föreslagen lydelse

2 §
Undantag från tillämpningsområdet.
Med undantag av 15 § 3 mom. tillämpas
inte denna lag på:

15 §
Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att övergå till
deltidspension vill arbeta kortare tid än den
ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren
försöka ordna arbetet så att arbetstagaren
kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden
förkortas på det sätt som arbetsgivaren och
arbetstagaren avtalar om med beaktande av
arbetstagarens behov samt produktions-
och serviceverksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2003.
